

3. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY CHRZYPSKO WIELKIE

3.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Chrzypsko Wielkie znajduje się w województwie wielkopolskim, w powiecie międzychodzkiem. W skład powiatu międzychodzkiego wchodzi cztery gminy: Międzychód, Sieraków, Chrzypsko Wielkie, Kwilcz. Liczba mieszkańców powiatu międzychodzkiego wg stanu na dzień 30 września 2002 r. wynosiła 36.667 osób. Gmina Chrzypsko Wielkie zajmuje powierzchnię 8433 ha. Strukturę administracyjną gminy tworzą sołectwa: Białcz, Białokosz, Białokoszyce, Gnuszyn, Charcice, Chrzypsko Małe, Chrzypsko Wielkie, Łężce, Łęczeczki, Mylin, Orle Wielkie, Ryżyn, Śródka - Strzyżmin. Bardziej dokładnie strukturę przedstawia poniższa tabela.

TABELA 1

Struktura administracyjna gminy Chrzypsko Wielkie

<i>Sołectwo</i>	<i>Powierzchnia</i>	<i>Liczba ludności</i>
Białcz	470,5 ha	274
Białokosz	106 ha 0	174
Białokoszyce	143,6 ha	43
Gnuszyn	690,2 ha	198
Charcice	257,2 ha	228
Chrzypsko Małe	498,8 ha	88
Chrzypsko Wielkie	916,5 ha	905
Łężce	963,7 ha	306
Łęczeczki	550,5 ha	312
Mylin	674,4 ha	307
Orle Wielkie	766,9 ha	212
Ryżyn	411 ha	179
Śródka – Strzyżmin	1029 ha	111 + 37

Opracowanie na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzypsku Wielkim.

Na terenie gminy znajduje się 6 podmiotów publicznych oraz 145 podmiotów gospodarczych prywatnych. Sieć placówek oświatowych w gminie tworzą: przedszkole publiczne, w którym opieką objętych jest 92 dzieci; szkoła podstawowa, do której uczęszcza 243 uczniów, gimnazjum, w którym kształcą się 181 uczniów. W gminie działa jeden ośrodek zdrowia.

Chrzypsko Wielkie to wieś leżąca nad wielkim jeziorem chrzypskim. Jezioro rozciąga się na powierzchni 312 ha i wyróżnia się urozmaiconą linią brzegową. Jedną z jego zatok podchodzi pod wieś Łęczeczki. Na jeziorze znajdują się 3 wyspy.

Wieś Chrzypsko Wielkie położona jest na południowy wschód od Sierakowa. Najwcześniejsza znana nam wzmianka mówiąca o Chrzypsku datowana jest na 1393 rok. Uważa się, że parafia w Chrzypsku Wielkim jest jedną z najstarszych w Polsce. Jej powstanie przypisuje się na drugą połowę XII w.

Nazwa Chrzypsko pochodzi od chrzeptów, czyli grzbietów wzgórz. Nazwa wsi ulegała kilkakrotnie zmianie: 1393 r. - Krzipsko, 1401 r. - Maior Chrzipsko, 1419 r. - Chrzibsko, 1448 r. - Chrzypsko Maius, 1476 - Magna Chrzypsko. Duża wioska, jaką jest Chrzypsko Wielkie, zamieszkała była już od bardzo dawna. Świadczy o tym znalezienie w jej okolicach śladów osadnictwa pochodzących z czasów kultury łużyckiej. Jako osada Chrzypsko znane było już w XIII wieku.

W wyniku rozbiorów państwa polskiego Chrzypsko Wielkie znalazło się pod panowaniem pruskim. Niewola ta zakończyła się dopiero w pierwszych dniach 1919 roku. Dzięki zwycięskiemu Powstaniu Wielkopolskiemu, znaczna część Wielkopolski, w tym także Chrzypsko Wielkie, została oswobodzona spod ponad wiekowej pruskiej kategorii. Druga wojna światowa przyniosła tym ziemiom okupację hitlerowską. W styczniu 1945 roku, po pięciu latach niedoli zwycięska ofensywa wojsk radzieckich i towarzyszącym im oddziałom Wojska Polskiego wyzwoliła Chrzypsko Wielkie i jego okolice. Chrzypsko Wielkie posiada wiele miejsc wartych zwiedzenia. Najciekawszym z nich jest niewątpliwie kościół św. Wojciecha. Jest on jednym z ostatnich kościołów Wielkopolski, który został zbudowany w stylu późnogotyckim.

Obecny kościół jest budynkiem późnogotyckim, posiada jedną nawę, z trójbocznie zamkniętym prezbiterium, z zakrystią i kruchtą przebudowaną od strony północnej. Strop kościoła jest drewniany. W głównym ołtarzu złożonym z części

pochodzących z XVII i XVIII wieku mieści się obraz św. Wojciecha, patrona kościoła, namalowany w roku 1863, a odnowiony w 2001 r.. Dwa boczne ołtarze złożone są z części wykonanych na przełomie XVII i XVIII wieku. W jednym ołtarzu stoi barokowa figurka św. Józefa z Dzieciątkiem Jezus, a w drugim jedna z najstarszych rzeźb gotyckich w Wielkopolsce - figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem, tzw. „Matka Boska na lwie”, pochodząca z około 1360 roku. Baldachim nowej ambony jest ozdobiony figurkami świętych i aniołków z pierwszej połowy XVIII wieku. Na ścianach wiszą zabytkowe obrazy – „Matka Boska adorująca Dzieciątko Jezus”, „Św. Wojciech i św. Stanisław” - obraz, który prawdopodobnie kiedyś znajdował się w głównym ołtarzu, pochodzący z XVII wieku. Nad wejściem do kruchty znajdują się dwie tablice pamiątkowe poświęcone Franciszkowi i Teresie Kwileckim. Ich powstanie datuje się na koniec XVIII wieku. W kościele w Chrzypsku znajdują się także zabytkowe organy; niestety, obecnie są w złym stanie technicznym. Kościół uważany jest za jeden z bardziej interesujących w całej okolicy. Jego współczesny stan określa się raczej jako dobry.

Kolejnym miejscem zasługującym na szczególną uwagę jest powstały na początku XX wieku pałac. Zbudowano go dla Wilhelma Kothe. Od lat 30. do 1952 roku pałac ten należał do rodziny Dobrowolskich. W 1952 roku jego właścicielem stała się Gminna Spółdzielnia w Chrzypsku. Pałac jest budynkiem o cechach neoklasycystycznych. W 1976 roku przeszedł on gruntowny remont, który zmienił jego dawny wygląd. Zmieniony został układ wnętrza, dobudowano nowy parterowy pawilon. Pałac wzniesiony został na rzucie prostokąta, jednak jego układ konstrukcyjny w znacznym stopniu uległ przekształceniom. Bezpośrednio z pałacem sąsiadują również wybudowane od nowa budynki dawnego folwarku, w których obecnie znajdują się pomieszczenia będące w użytkowaniu Gminnej Spółdzielni Chrzypsko.

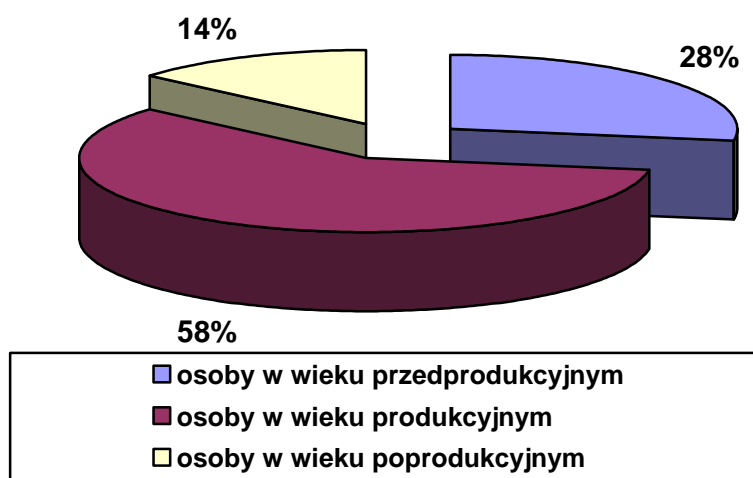
Ciekawa ze względu na swoją historię i architekturę jest również znajdująca się na terenie Chrzypaska stacja kolejowa. Została wzniesiona w latach 1907-1908, jest typowym budynkiem stacyjnym tego okresu. Budynek przetrwał w pierwotnej, niezmienionej formie. Jego fundamenty i ściany wymurowane zostały z cegły ceramicznej. Wnętrze zostało całkowicie otynkowane, z zewnątrz jedynie częściowo. Na parterze znajdowały się magazyny, kasa i paczkownia, natomiast na piętrze

usytuowane było mieszkanie zawiadowcy stacji. Na stacji znajduje się zabytkowa waga kolejowa. Ogólny stan stacji, delikatnie ujmując, można określić jako niezadowolający.¹

Teren gminy Chrzypsko Wielkie zamieszkują 3374 osoby, z czego 28 procent to dzieci i młodzież. 58 procent ludności osiągnęło wiek produkcyjny, a 14 procent wiek poprodukcyjny.

WYKRES 1

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Chrzypsko Wielkie

Opracowanie na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzypsku Wielkim.

Ze statystyk wynika, iż gmina dysponuje znacznym potencjałem ludności gotowej do podjęcia pracy i pomimo spadku ogólnej liczby urodzeń na terenie całego województwa nie zauważa się gwałtownej tendencji starzenia się społeczeństwa. Kwestią istotną pozostaje natomiast możliwość zapewnienia zatrudnienia osobom zdolnym i gotowym do podjęcia pracy. Charakterystyczne dla gminy jest również dodatnie saldo migracji.

3.2. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

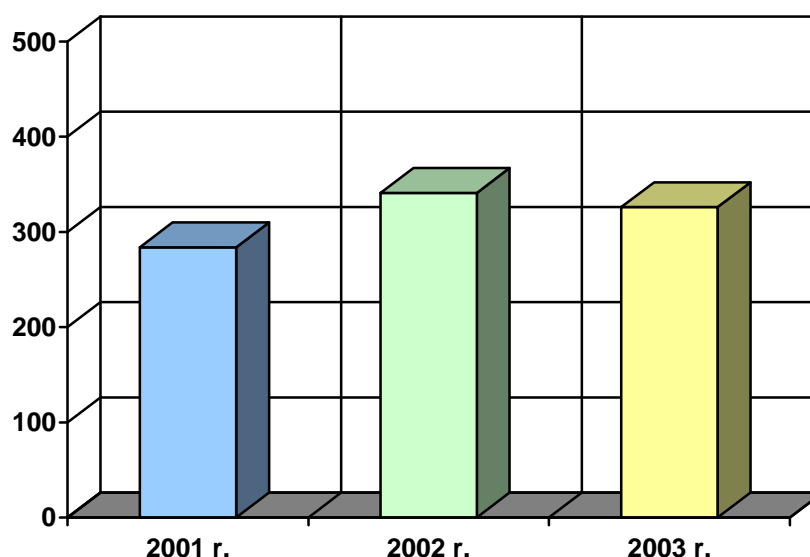
¹ Informacje na temat wsi Chrzypsko Wielkie pochodzą ze strony internetowej Urzędu Gminy.

W gminie Chrzypsko Wielkie utrzymuje się w miarę stały poziom beneficjentów ubiegających się o pomoc społeczną. Wzrost odbiorców indywidualnych ubiegających się o pomoc pieniężną wyniósł 41,6 procent w roku 2002 w porównaniu z rokiem 2001, natomiast w roku 2003 w porównaniu z rokiem 2002 odnotowano spadek, który wyniósł 8 procent. Natomiast liczba rodzin korzystających z pomocy pieniężnej zmalała w roku 2003 w stosunku do roku poprzedniego aż o 9 procent.

Porównywalnie kształtuje się wielkość nakładów przeznaczanych na pomoc społeczną, zarówno przez gminę, jak i przez państwo, które, niestety, nie wzrastają proporcjonalnie ze zwiększającymi się potrzebami i wydatkami. Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2001 – 269.312 zł, w roku 2002 – 345.276 zł, a w 2003 roku – 322.103 zł. Z czego wielkość środków z budżetu gminy (zadania własne) wyniosła odpowiednio: w 2001 r. – 150.980 zł, w 2002 r. – 167.671, a w 2003 r. – 172.449 zł. Natomiast wielkość środków z budżetu państwa (zadania zlecone) wyniosła odpowiednio: w 2001 r. – 118.332 zł, w 2002 r. – 177.605 zł, a w 2003 r. – 149.654 zł.

WYKRES 2

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2001-2003

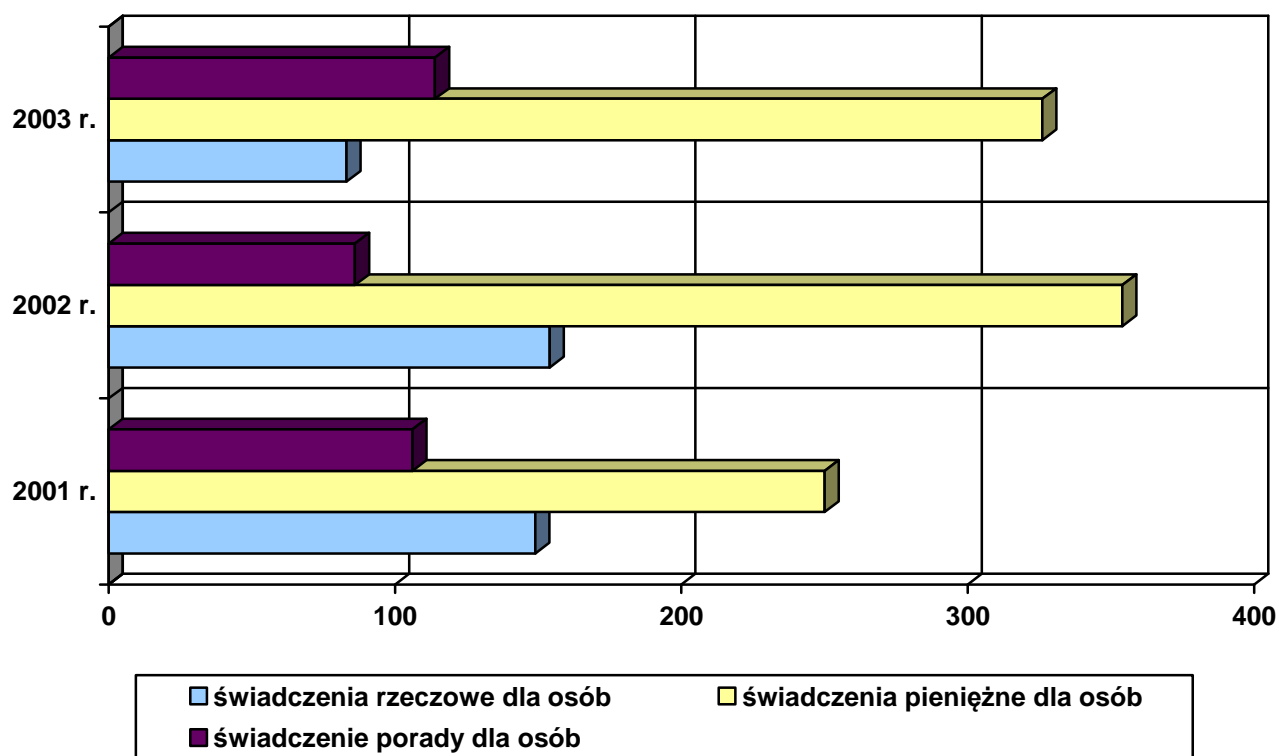

Opracowanie na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzypsku Wielkim.

Ogółem na przestrzeni ostatnich lat pomocą społeczną w gminie Chrzypsko Wielkie objęto w kolejnych latach: 2001 r. – 284 osoby, 2002 r. – 341 osób, 2003 r. – 326 osób.

WYKRES 3

Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS w latach 2001-2003

Opracowanie na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzypsku Wielkim.

Analiza danych pozwala stwierdzić, iż świadczenia pieniężne są preferowaną przez beneficjentów, zarówno indywidualnych, jak i całe rodziny, formą pomocy. Negatywnym zjawiskiem jest natomiast malejąca liczba świadczeń rzeczowych dla klientów indywidualnych, które w roku 2003 zmalały dwukrotnie, oraz dla rodzin – zmalały dwukrotnie w stosunku do roku poprzedniego. Jednakże pozytywnym zjawiskiem jest wzrastająca liczba osób korzystających z porad, zarówno indywidualnych, jak i rodzinnych.

TABELA 2

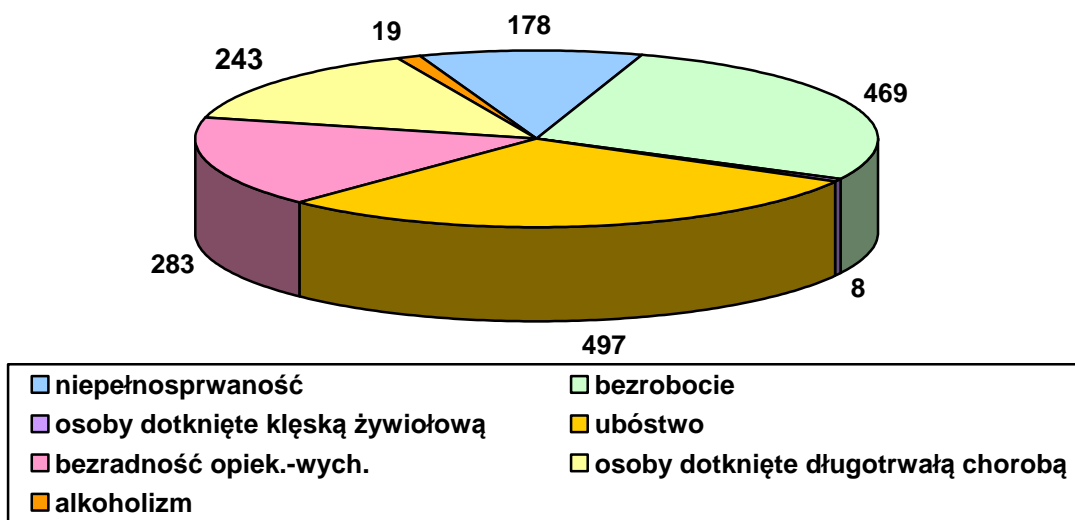
Typ świadczeń w latach 2001-2003

Typ świadczeń	2001 r.	2002 r.	2003 r.
	Liczba osób	Liczba osób	Liczba osób
Pieniężne	250	354	326
Rzeczowe	149	154	83
Udzielanie porad	106	86	114

Opracowanie na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzypsku Wielkim.

WYKRES 4

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2003 r.

Opracowanie na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzypsku Wielkim.

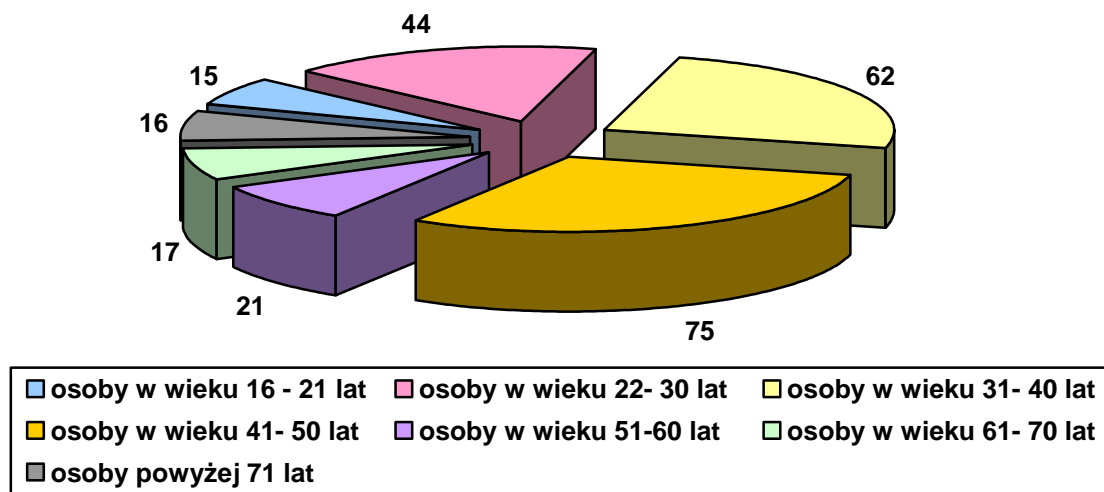
Główną przyczyną, w związku z którą mieszkańcy wnioskuje o pomoc z systemu pomocy społecznej, jest ubóstwo (497 beneficjentów), które jest spowodowane brakiem zatrudnienia. Bezrobocie jest drugą co do wielkości przyczyną ubiegania się o pomoc społeczną (469 osób). Bezrobocie nie jest tylko indywidualnym problemem człowieka nim dotkniętego, ale niewątpliwie wpływa na życie i funkcjonowanie całej rodziny, jest źródłem problemów i patologii. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te narastają i rodzą kolejne, takie jak: frustracje, izolację, bezradność życiową.

Poważną przyczyną udzielanego wsparcia w gminie jest również problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (283 osoby), niepełnosprawności (178 osób). Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej wspierał osoby dotknięte długotrwałą chorobą (243 osoby), osoby dotknięte problemem alkoholowym (19 osób), osoby dotknięte klęską żywiołową (8 osób).

Należy podkreślić, że wskazano główne przyczyny udzielanej pomocy, w tle natomiast pozostaje problem alkoholizmu, bezdomności oraz inne, pojedyncze przypadki.

WYKRES 5

Struktura demograficzna beneficjentów pomocy społecznej w 2003 r.

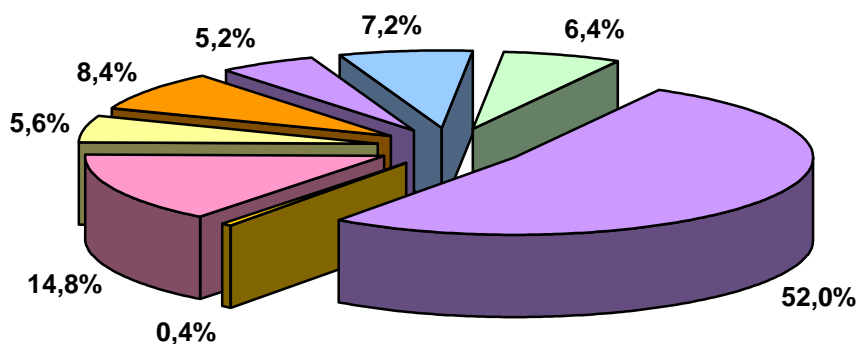
Opracowanie na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzypsku Wielkim.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że najliczniejszą grupę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej stanowią mieszkańcy znajdujący się w tak zwanym wieku produkcyjnym, czyli osoby w przedziale 41 – 50 lat. Jest to wysoce niepokojące zjawisko, świadczące o poważnym problemie niedostatku materialnego mieszkańców gminy, który szczególnie dotyka ludzi w wieku produkcyjnym i zdolnych do pracy. Zła sytuacja materialna wynikająca z długotrwałego bezrobocia oraz pogłębiającej się sfery ubóstwa może destrukcyjnie wpływać na rozwijające się i kształtujące swe wzorce młode pokolenie. Kolejną grupą dość licznie ubiegającą się o pomoc są osoby w wieku 31 – 40 lat, czyli potencjalni żywiciela rodzin.

Natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym w najmniejszym stopniu ubiegają się o pomoc z systemu wsparcia społecznego. Pomoc społeczna trafia do najbardziej potrzebujących na terenie gminy, co wynika z przesłanek ustawowych.

WYKRES 6

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2003 r.

pracuje	pracuje dorywczo
nie pracuje	studiuje
na rencie	na emeryturze
na zasiłku dla bezrobotnych	bezrobotny, bez prawa do zasiłku

Opracowanie na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzypsku Wielkim.

Wśród odbiorców pomocy społecznej najliczniejszą grupę stanowią osoby, które są bezrobotne, bez prawa do zasiłku, bo aż 52 procent. Na drugim miejscu są osoby będące na rencie – 14,8 procenta. Pozostali odbiorcy plasują się w przedziale od 0,4 do 8,4 procent.

3.3. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. Najbardziej dramatyczną sytuację mają rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą, zanikiem autorytetu rodzicielskiego, może także prowadzić do rozpadu rodziny. Pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Zwiększanie się grupy bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej łączy się ze wzrostem zadań i wydatków oraz koniecznością dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Dominującą formą pomocy są świadczenia pieniężne oraz żywność. Jednak z uwagi na ograniczone środki, pomoc ta staje się relatywnie niska. Podstawowe znaczenie w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia ma jednak praca socjalna i przyjmuje ona zróżnicowane formy.

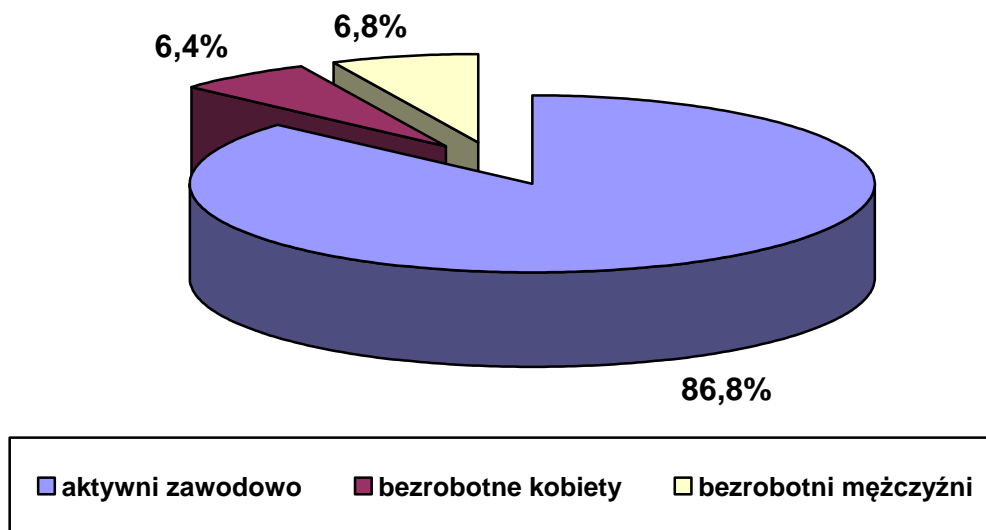
Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi

pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontaktu, która pozwala na to, by pomoc – jej forma, wysokość i okres świadczenia – uzależniona była od aktywności bezrobotnego i jego rodziny. Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Międzychodzie na dzień 31 grudnia 2003 r. w gminie pozostawało zarejestrowanych 262 bezrobotnych. Wśród bezrobotnych dominowali mężczyźni, którzy stanowili 135 ogółu bezrobotnych w gminie. Ogółem bez pracy pozostawało 7,8 procent mieszkańców gminy. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

WYKRES 7

Aktywni zawodowo a bezrobotni

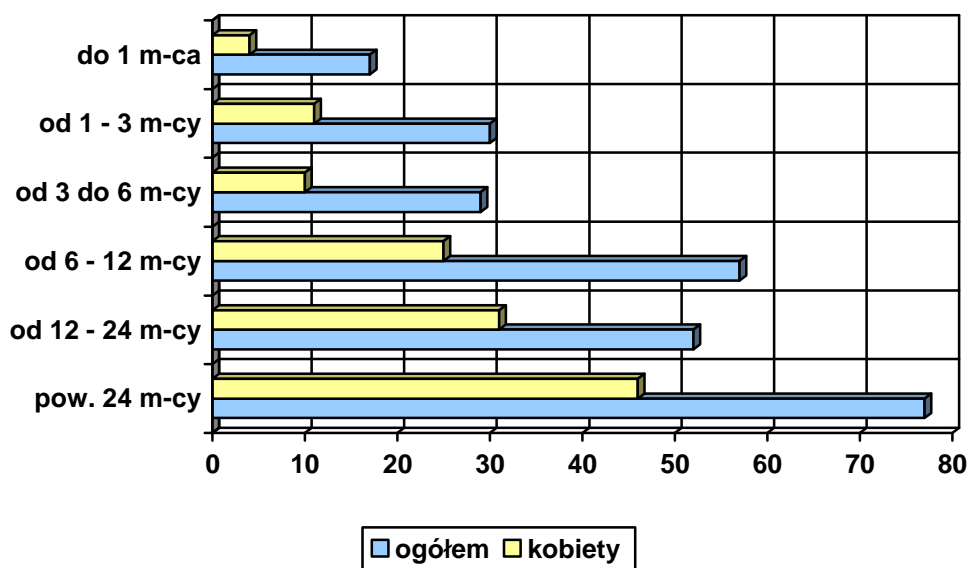
Opracowanie na podstawie danych z OPS w Chrzypsku Wielkim i Powiatowego Urzędu Pracy w Międzychodzie.

Wśród 1983 mieszkańców gminy Chrzypsko Wielkie, którzy są w wieku produkcyjnym, 262 mieszkańców pozostaje bez pracy, w tym 135 mężczyzn i 127 kobiet.

Poniższe zestawienia obrazowo oddają strukturę i specyfikę zjawiska bezrobocia w gminie Chrzypsko Wielkie.

WYKRES 8

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Międzychodzie.

Z analizy danych wynika, iż najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowią bezrobotni trwale, a więc osoby bezskutecznie poszukujące zatrudnienia od ponad 2 lat: ogółem 77 osób, w tym większość, bo aż 46 stanowią kobiety.

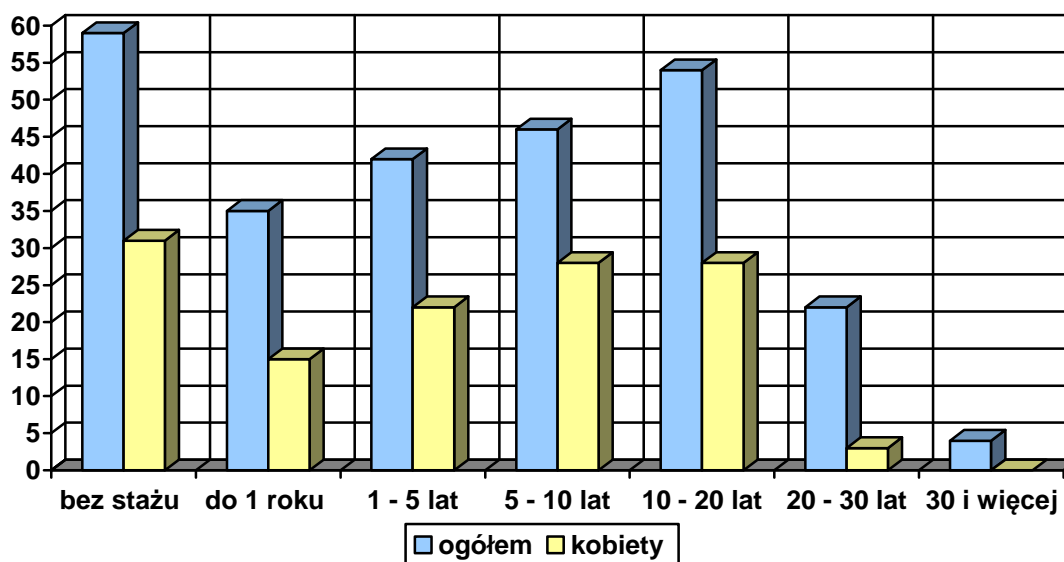
Bezrobotni pozostający bez pracy krócej niż 1 miesiąc stanowią ogółem 17 osób z wszystkich zarejestrowanych, w tym 4 kobiety. Natomiast liczba osób pozostających bez zatrudnienia do 3 miesięcy wynosi 30, w tym 11 kobiet.

Do 6 miesięcy nie posiada żadnego zatrudnienia ogółem 29 osób, w tym 10 kobiet. Bezrobotni poszukujący pracy przez okres od 6 do 12 miesięcy stanowią ogółem 57 osób, w tym 25 kobiet, a bezrobotni poszukujący pracy przez okres 12 – 24 miesięcy to ogółem 52 osoby, z czego 31 kobiet.

Na podstawie danych statystycznych można stwierdzić, iż liczba osób bezrobotnych wzrasta proporcjonalnie z czasem pozostawania bez zatrudnienia.

WYKRES 9

Bezrobotni według stażu pracy

Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Międzychodzie.

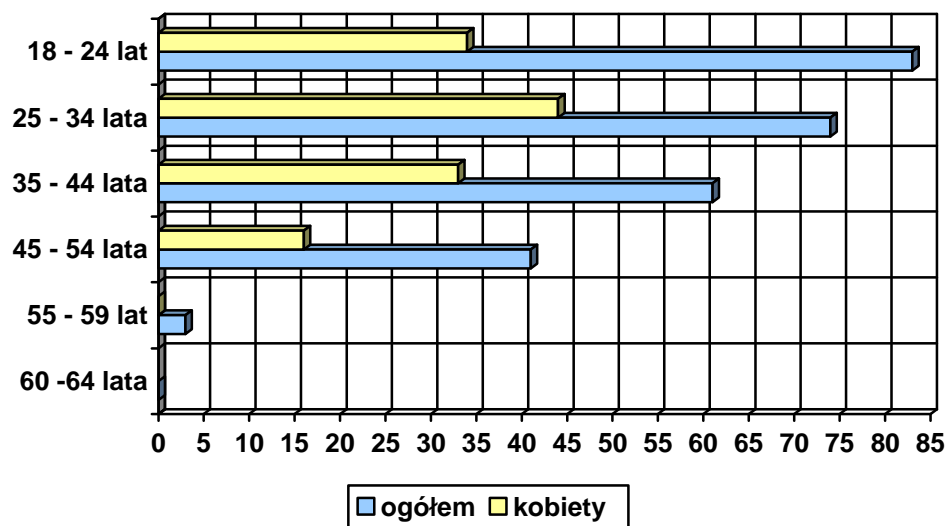
Najliczniej reprezentowaną grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby nie posiadające żadnego stażu pracy, czyli absolwenci bądź osoby nigdy nie pracujące, ogółem to 59 osób, w tym 31 kobiet. Najmniej bezrobotnych zanotowano w grupie osób legitymujących się stażem 30-letnim i dłuższym – 4 osoby. Dane te wskazują jednak najprawdopodobniej na to, iż osoby te w większości nabyły już uprawnienia emerytalne bądź też prawo do świadczeń przedemerytalnych.

W grupie bezrobotnych ze stażem pracy do 1 roku odnotowano: 35 osób, w tym 15 kobiet, ze stażem od 1 roku do 5 lat – 42 osoby, w tym 22 kobiety, ze stażem od 5 do 10 lat – 46 osób, w tym 28 kobiet, ze stażem od 10 do 20 lat – 54 osoby, z czego 28 kobiet i ze stażem od 20 do 30 lat – 22 osoby, w tym 3 kobiety.

Można zaryzykować stwierdzenie, że im dłuższy jest staż pracy, tym mniej jest osób pozostających bez pracy, a wyjątkiem są osoby legitymujące się stażem do 1 roku. Taki stan rzeczy utrudnia rozpoczęcie kariery zawodowej osobom młodym, które kończą naukę, szukają pierwszej pracy i dotychczas nie miały okazji zdobyć doświadczenia zawodowego.

WYKRES 10

Bezrobotni według wieku

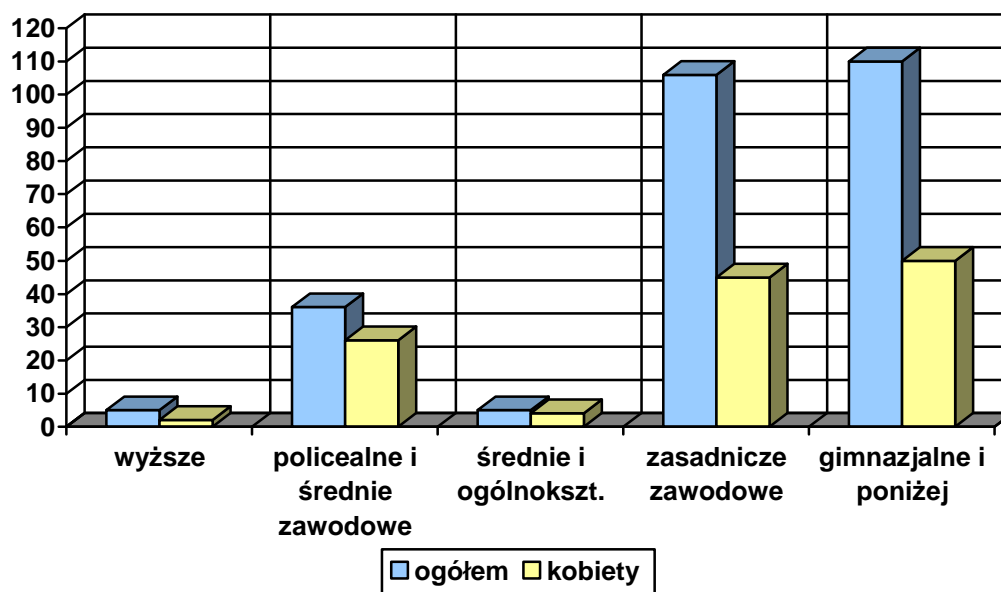
Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Międzychodzie.

Najliczniejszą grupę osób pozostających bez pracy stanowią ludzie młodzi w wieku od 18 do 24 lat. W rejestrach figuruje ich 83 ogółem, w tym 34 kobiety. Kolejną liczną grupą są osoby w wieku od 25 do 34 lat – ogółem 74 osoby, z czego 44 to kobiety. W przedziale wiekowym od 35 do 44 lat zewidencjonowano 61 bezrobotnych, w tym 33 kobiety, w grupie od 45 do 54 lat – 41 osób ogółem, w tym 16 kobiet.

W grupie wiekowej od 55 do 59 lat zarejestrowanych bezrobotnych jest tylko 3 mężczyzn, natomiast w grupie od 60 do 64 lat – nie ma bezrobotnych. Te dane oddają pozytywny obraz osób starszych, którzy, jak można mniemać, albo są w dalszym ciągu czynni zawodowo bądź zostali już objęci świadczeniami przedemerytalnymi.

WYKRES 11

Bezrobotni według wykształcenia

Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Międzychodzie.

Poziom wykształcenia ma istotny wpływ na sytuację osoby na rynku pracy. Jak wskazuje wykres, najwyższe bezrobocie osiąga osób z najniższym wykształceniem – to jest gimnazjalnym i niższym. W tym przedziale aż 110 osób posiada status bezrobotnego, z czego 50 to kobiety. Kolejną grupą bezrobotnych w liczbie 106 są osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, w tym 45 kobiet.

Problem braku zatrudnienia w najmniejszym stopniu dotyczy osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i wyższym. Dlatego istotne jest, by zwracać szczególną uwagę na kształcenie dzieci i młodzieży oraz dokształcanie dorosłych.

Zastanawiający jest natomiast fakt istnienia dość licznej grupy osób pozostających bez pracy z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Osób o statusie bezrobotnego jest w tym przedziale 36, z czego 26 to kobiety.

3.4. ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przzerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji),
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Jedną z grup dysfunkcyjnych, która objęta jest pomocą, stanowią osoby uzależnione od alkoholu. Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi dziś bezsprzecznie jeden z najpoważniejszych problemów. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców gminy i nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiar i niszczycielskie działanie daje się obserwować wśród klientów pomocy społecznej.

Alkohol nie jest lub jest nieujawnioną patologią życia społecznego na terenie gminy. Z ponad 326 beneficjentów Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzypsku Wielkim w 2003 roku tylko 19 osób i 4 rodziny ubiegające się o pomoc swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym.

Opierając się na przeliczniku Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, można stwierdzić, że na terenie Gminy Chrzypsko Wielkie 535 mieszkańców to osoby, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych.

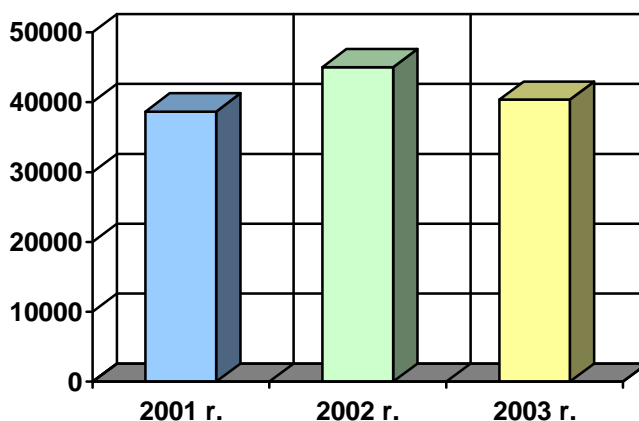
I tak:

- 63 osoby uzależnione od alkoholu,
- 126 osób dorosłych żyjących w otoczeniu alkoholika,
- 126 dzieci wychowujących się w rodzinach alkoholików,
- 220 osób pijących szkodliwie, nie uzależnione od alkoholu.

W 2003 roku Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 11 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych. Na leczenie została skierowana 1 osoba. Przeprowadzono 17 kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Nie stwierdzono żadnych zdarzeń związanych z przemocą alkoholową.

WYKRES 12

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień

Opracowanie na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzypsku Wielkim.

Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie zwiększyła się w 2002 roku w porównaniu z rokiem 2001, w którym wynosiła ponad 38.644 zł, aż o 16 procent i stanowiła kwotę 45.000 zł. Natomiast w roku 2003 kwota to zmalała do 40.350 zł.

Na terenie gminy funkcjonuje specjalistyczny Zakład Leczenia Uzależnień. Swą działalność prowadzi również Klub Abstynenta „Krokus”, którego przedmiotem działalności jest walka m.in. z nałogiem alkoholowym.

Problemy alkoholowe na terenie gminy są rozwiązywane w ramach uchwalanego corocznie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, stanowiącego załącznik do niniejszej Strategii. W realizację programu angażuje się Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminna

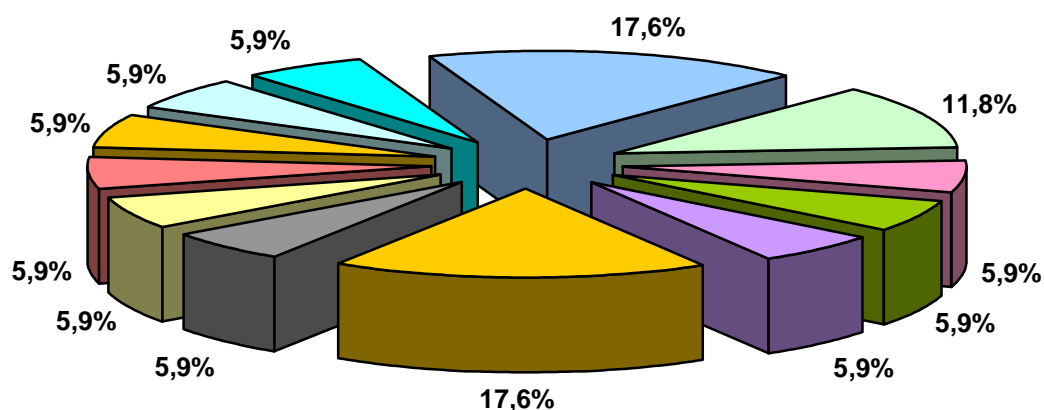
Przychodnia Zdrowia, Szkoła Podstawowa oraz Gimnazjum, Świetlica Socjoterapeutyczna, Ośrodek Pomocy Społecznej.

3.5. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Chrzypsko Wielkie.

WYKRES 13

Przestępstwa na terenie gminy w 2003 r.

kradzież z włamaniem do domku letniskowego	fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną
pobicie	uszkodzenie mienia
kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	kradzież linii energetycznych
kradzież roweru wodnego	kradzież kosiarki do trawy
kradzież z włamaniem do campingu	kradzież sklepowa
kradzież	nielegalny połów ryb

Opracowanie na podstawie danych Posterunku Policji w Kwilczu.

Ogółem w 2003 roku funkcjonariusze z Posterunku Policji w Kwilczu odnotowali 17 zdarzeń, w tym: 3 kradzieże z włamaniem oraz 3 kradzieże linii energetycznych, 2 przypadki fizycznego i psychicznego znęcania się nad rodziną. W policyjnych

protokołach zanotowano także po jednym przypadku: pobicia, uszkodzenia mienia, kradzieży roweru wodnego, kradzieży sklepowej, kradzieży z włamaniem do campingu, kradzieży dokumentów, nielegalnego połowu ryb.

Wśród wszystkich zdarzeń odnotowanych przez Posterunek Policji w Kwilczu, na uwagę zasługuje przestępczość wśród nieletnich. Nieletni sprawcy byli autorami kradzieży z włamaniem do szkoły w Chrzypsku Wielkim, kradzieży rzeczy z niezamieszkałych domów, kradzieży pieniędzy z zakrystii, kradzieży pieniędzy z mieszkania, kradzieży narzędzi uprawowych z terenu pola w m. Ryżynie.

3.6. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem w dobie obecnej niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W gminie Chrzypsko Wielkie w roku 2003 z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej skorzystało 178 osób indywidualnych i 64 rodziny. Niepełnosprawność jest więc szóstą co do wielkości, pod względem liczby beneficjentów, przyczyną udzielania wsparcia.

3.7. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy Chrzypsko Wielkie, była

ankieta rozestana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe.

Z nadesłanych odpowiedzi wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

Atuty i potencjał rozwojowy gminy

Według respondentów gmina Chrzypsko Wielkie ma duże walory turystyczne. Mieszkańcy zwracają również szczególną uwagę na poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, brak anonimowości, ciszę i spokój okolicy. Niewątpliwie atutem gminy jest dobra pomoc społeczna, dostępność do Domów Pomocy Społecznej, Środowiskowego Domu Samopomocy oraz Zakładu Leczenia Uzależnień.

Słabe strony gminy

Najczęściej wymienianą słabością gminy Chrzypsko Wielkie, będącą poważną niedogodnością dla jej mieszkańców, są braki w komunikacji autobusowej, czyli zbyt mała ilość połączeń lokalnych oraz ponadlokalnych z większymi miastami województwa, będącymi nierzadko miejscem pracy, znaczna odległość od dużych aglomeracji miejskich. Brak większej ilości zakładów pracy oraz instytucji zapewniających zatrudnienie to kolejny równie istotny problem w infrastrukturze ekonomiczno-społecznej gminy. Ponadto respondenci zwrócili uwagę na brak perspektyw zawodowych dla osób młodych oraz niedostateczną ofertę szkoleń i kursów dających szansę na zdobycie nowych kwalifikacji.

Zwrócono również uwagę na brak, pomimo sprzyjających warunków geograficzno-krajobrazowych, ośrodków rekreacyjnych, turystycznych, wypoczynkowych oraz zajmujących się animacją czasu wolnego dzieci i młodzieży, jak również brak instytucji kulturalnych, m.in. teatru, kina. Równocześnie mieszkańcom dokuczają zły stan opieki lekarskiej oraz brak dostępu do Internetu.

Najważniejsze problemy społeczne w gminie

Za najważniejsze problemy w gminie uznano bezrobocie oraz alkoholizm. Oba problemy, silnie ze sobą skorelowane, według respondentów z coraz większą intensywnością dotyczą mieszkańców gminy i w niedalekiej przyszłości mogą być jeszcze bardziej odczuwalne. Ponadto większość ankietowanych wskazała na tendencje wzrostowe zarówno problemów związanych z pogłębiającym się i długotrwałym bezrobociem, jak i nadużywaniem alkoholu.

Należy zauważyć, iż według oficjalnych statystyk problem alkoholizmu jest marginalny, wręcz nieistniejący jak na ponad 3 tysięczną społeczność gminy Chrzypsko Wielkie. Natomiast według mieszkańców jest widocznym i ciągle narastającym, negatywnym zjawiskiem społecznym.

Poważnym i narastającym problemem, wskazanym przez respondentów, jest również ubożenie mieszkańców gminy. Jest ono spowodowane wzrostem bezrobocia i przyczynia się do pogłębiania patologii społeczeństwa, wzrostu niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin wiejskich. Przyczyn takiego stanu rzeczy doszukuje się również w niedostatecznej organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Mieszkańcy zwrócili również uwagę na brak wystarczających połączeń komunikacyjnych z innymi miejscowościami, brak możliwości rozwoju zainteresowań młodzieży, brak pomocy ludziom starym, samotnym, są to problemy, których intensywność wg mieszkańców jest silna i wciąż rosnąca.

Szczególnie narażone grupy społeczne

Według społeczności gminy, w największym stopniu lokalne problemy społeczne dotyczą dzieci i młodzież, przede wszystkim te pochodzące z rodzin biednych, wielodzietnych, z rodzin byłych pracowników PGR-ów. Wybór ten uzasadniano głównie ubóstwem, brakiem miejsc pracy oraz miejsc organizujących opiekę i wsparcie.

Za szczególnie narażone uznano także osoby bezrobotne, w tym młodzież i absolwentów szkół szukających pracy oraz osoby z najniższym wykształceniem. Kolejną grupą mieszkańców, która odczuwa skutki problemów społecznych, są ludzie starsi i samotni.

W kwestii związanej z wyborem odbiorców, do których powinna trafiać pomoc, uznano, iż w pierwszej kolejności wspierać należy dzieci i młodzież, rodziny dysfunkcyjne, ubogie, z problemem alkoholowym i wielodzietne oraz pracowników

byłych Państwowych Gospodarstw Rolnych. Pomoc społeczna powinna otaczać opieką również osoby samotne i stare.

Podmioty pomagające w rozwiązywaniu problemów społecznych

Respondenci, wskazując na osoby i instytucje, które mogą przyczynić się do rozwiązywania lokalnych problemów, zwrócili przede wszystkim uwagę na wiodącą rolę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zauważyli jednocześnie pozytywne oddziaływanie pracowników Domu Pomocy Społecznej w Łęczeczkach, Zakładu Leczenia Uzależnień w Charcicach, Środowiskowego Domu Samopomocy w Chrzypsku Wielkim, Powiatowego Urzędu Pracy w Międzychodzie, Fundacji Osób Niepełnosprawnych „Razem – Niezależni” w Chrzypsku Wielkim, oraz starostwa w Międzychodzie. Gdyby zaszła taka potrzeba, to właśnie w tych instytucjach poszukiwaliby wsparcia.

Kwestie uznane za najistotniejsze w tworzeniu strategii

Ankietowani wskazali również problemy, na których powinna skupić się lokalna strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy Chrzypsko Wielkie. Wybierali pięć najistotniejszych kwestii z zamkniętego katalogu. Najwięcej wskazań uzyskały nasypujące problemy społeczne:

TABELA 3

Lp.	Kwestie pomocy społecznej	Ilość wskazań
1.	Pomoc osobom bezrobotnym w przekwalifikowaniu się oraz znalezieniu pracy	7
2.	Pomoc ludziom starszym i samotnym Pomoc osobom nieradzącym sobie z opieką i wychowaniem dzieci	6
3.	Pomoc dzieciom z rodzin najuboższych	5
4.	Pomoc osobom niepełnosprawnym	4
5.	Pomoc dla samotnych kobiet w ciąży i matek, które są w trudnej	3

	sytuacji życiowej	
6.	Leczenie alkoholików	3

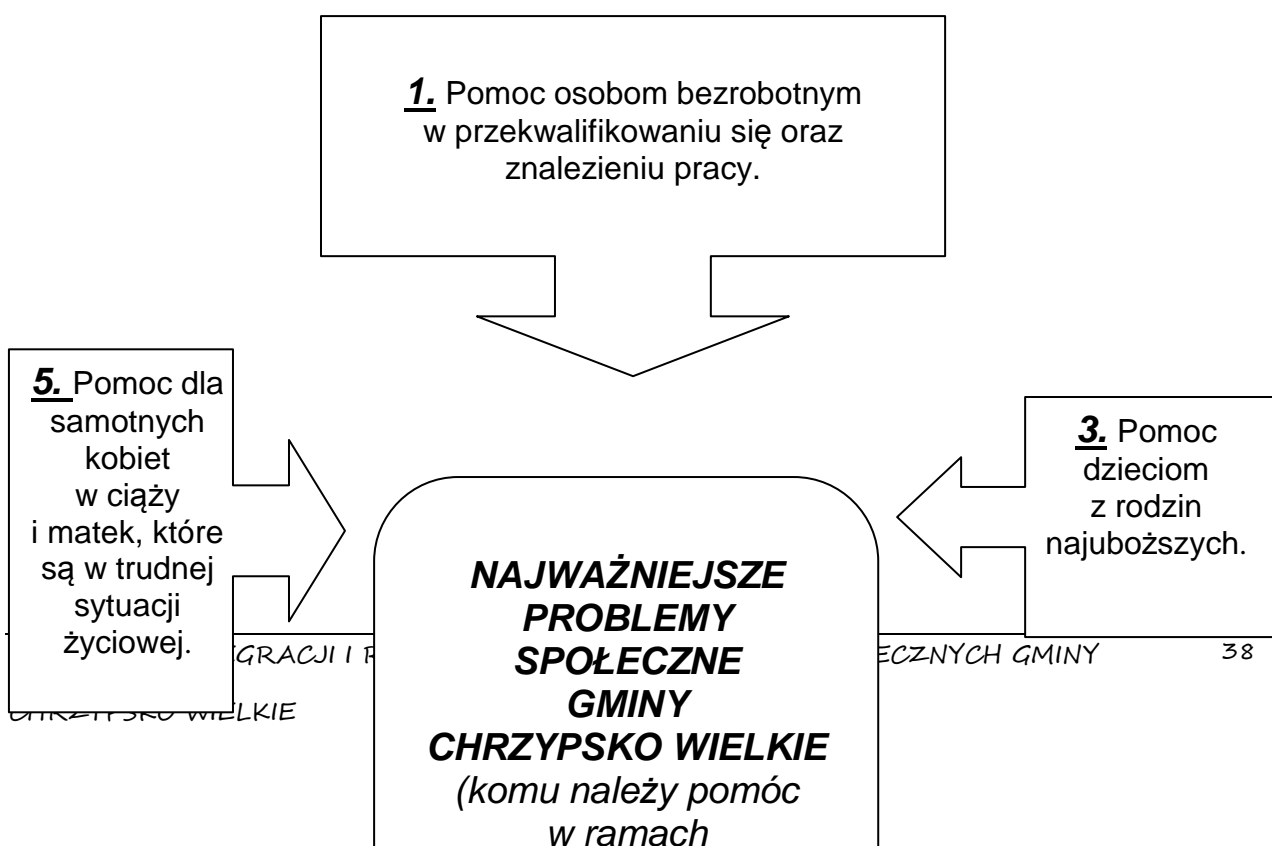
Opracowanie na podstawie danych z przeprowadzonych ankiet wśród społeczności gminy Chrzypsko Wielkie.

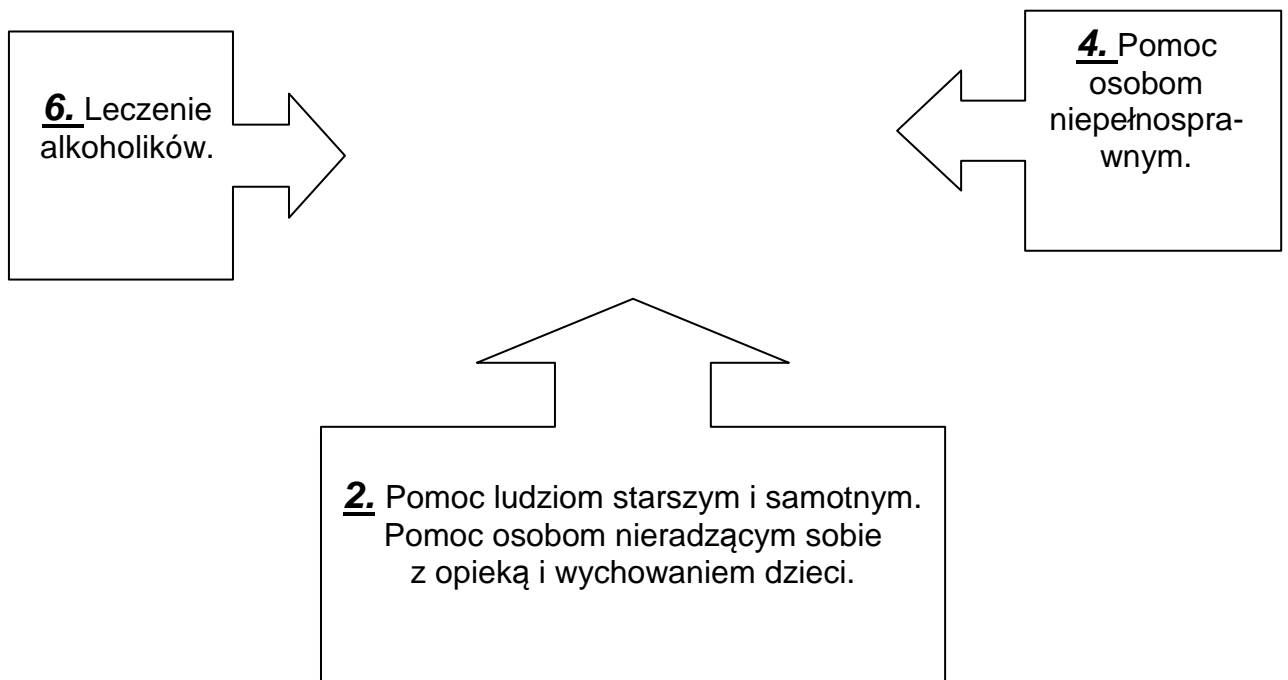
Z powyższego zestawienia wynika rozkład wskazań istniejących kwestii społecznych, które winny stać się przedmiotem szczególnej troski samorządu lokalnego:

- I. **Pomoc osobom bezrobotnym w przekwalifikowaniu się oraz znalezieniu pracy**
- II. **Pomoc ludziom starszym i samotnym**
- III. **Pomoc dzieciom z rodzin najuboższych**
- IV. **Pomoc osobom niepełnosprawnym**
- V. **Pomoc dla samotnych kobiet w ciąży i matek, które są w trudnej sytuacji życiowej**
- VI. **Leczenie alkoholików**

WYKRES 14

Struktura najistotniejszych kwestii pomocy społecznej w gminie Chrzypsko Wielkie

Opracowanie na podstawie danych z przeprowadzonych ankiet wśród społeczności gminy Chrzypsko Wielkie.

Sposoby przyczyniania się do rozwiązywania lokalnych problemów społecznych

Najważniejsze inicjatywy, jakie mogą się przyczynić do rozwiązania lokalnych problemów społecznych, to według przedstawicieli różnych instytucji: określenie korzystnych warunków dla tworzenia nowych miejsc pracy, a przede wszystkim rozwój małej przedsiębiorczości, pomoc osobom niepełnosprawnym, pomoc dzieciom chorym psychicznie i upośledzonym umysłowo, poradnictwo dla osób zagrożonych problemami wymagającymi konsultacji psychologa, psychiatry, podnoszenie poziomu oświaty zdrowotnej, pomoc młodzieży.